

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI ÖZEL LİSESİ
SOSYAL BİLİMLER TEZİ

AD: ALARA SABİRE

SOYAD: ÖZOĞUL

DİPLOMA NUMARASI: D1129089

SÖZCÜK SAYISI:1986

ARAŞTIRMA SORUSU: 1950-1960, Demokrat Parti dönemi İktidar-Muhalefet ilişkilerinin basın tarihine dayandırılarak incelenmesi.

İÇİNDEKİLER

SAYFA

İÇİNDEKİLER

1.Giriş.....	1
2. 1950-1954 Dönemi.....	2
3. 1954-1957 Dönemi.....	5
4. Sonuç	8
KAYNAKÇA.....	10

BASIN TARİHİ ÇERÇEVESİNDE DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİ

İKTİDAR- MUHALEFET İLİŞKİLERİ

1.GİRİŞ

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından 1945 Türkiye'sinde siyasi güç ile ekonomik güç arasındaki çatışma yeni bir boyut kazanmıştı. Hükümet muhalif söylemlere rağmen “Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu” çıkarma ve ardında uygulamaya konmasıyla Adnan Menderes, Emin Sazak, Cavit Oral ve Fevzi Karaoşmanoğlu gibi kişilerin büyük tepkisiyle karşılaştı. Başlangıçta CHP'nin Toprak Reformu ve ekonomi politikasına karşı oluşan bu muhalefet hareketi, siyasi bir harekete dönüştü. 1945 yılı Haziranında Celal Bayar, Adnan Menderes, Fuat Köprülü ve Refik Koraltan'ın, iktidar partisi olan CHP'nin Meclis Grubuna bir takrir vererek Türk siyasi tarihinde "Dörtlü Takrir" olarak anılan hareketi başlatmışlar, ardından bu muhalif kadro, CHP'den ayrılarak 7 Ocak 1946'da Demokrat Parti'yi kurmuşlardır.¹

7 Ocak 1946'da kurulan DP, başlangıçta CHP'nin prensipleri olan "altı ok"a bağlılığını açıkça ortaya koymuştu. Ancak devletin ekonomi politikası olan devletçiliği, serbest girişime olanak tanıyacak şekilde yorumluyordu. DP kurucuları, hükümeti erken seçime zorlayarak 1946 seçiminde Meclise girmeyi başarmış; ardından 14 Mayıs 1950 seçimlerinde iktidar olmuşlardır. Bu seçimden sonra TBMM'de, sözde çok partili ancak siyasal güç anlamında tek partili bir yapı ortaya çıkmıştır.²

Bu çalışma 1950 ve 1960 yılları arasında Türkiye'de meydana gelen iktidar ve muhalefet ilişkisini içermektedir. Çalışmada esas olarak Demokrat Parti(DP) politika ve uygulamalarının Cumhuriyet Halk Partisi(CHP) tarafından eleştirilmesi konusu tartışılacaktır. Muhalefet tarafından karşı çıkılan politikalar gazetecilik unsuru göz önüne alınarak değerlendirilecektir. Bu amaçla o dönemin mevcut gazete haberleri ve yorumları dikkate alınmıştır.

¹ Yaşar Baytal, “Demokrat Parti Dönemi Ekonomi Politikaları (1950-1957)”, **Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi**, S 40, Kasım 2007, s. 545-56.
(<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/45/790/10141.pdf>)

² Mustafa Albayrak, “ Demokrat Parti Döneminde İktidar-Muhalefet İlişkileri (1950-60)”.
(<http://www.mustafaalbayrak06.com/tr/?p=80>).

2. 1950–1954 DÖNEMİ

1950 seçimiyle iktidar olan Başbakan Menderes, tek partili dönemin politikalarını ağır bir dille suçlamış ve özellikle ekonomik anlamda serbest ve özel sektör ağırlıklı bir ekonomik politika izleyeceklerini, “*üretim hayatını devletin zararlı müdahalelerden ve her çeşit bürokratik engellerden kurtaracaklarını*”, dış politikada Amerika Birleşik Devletleri, Fransa ve İngiltere gibi büyük devletlerle olan ittifaklara bağlı kalınacağını ve barışçı bir dış politika izleneceğini açıklamıştır.³

CHP'nin son Başbakanı Prof. Dr. Şemsettin Günaltay, daha ilk günlerinde DP iktidarını “*Diktatörlüğe gitmekle*” suçlamış, bu iktidarla “*ölünceye kadar çarpışacağını*” söyleyerek, “*aydın gençliği*” hükümeti kınamaya davet etmişti. CHP lideri İsmet İnönü de, “*iktidarı şiddet yolunda*” olmakla suçlamıştı.⁴

Hükümetin bürokratik kadroda da hızlı bir atama ve sürgün faaliyetine girişmesi, muhalefet çevrelerinde tepkiye neden olmuştur. DP'nin muhalefet yıllarında bürokratlardan zarar gördüğünü iddia eden pek çok kişinin bu konuda hükümete şikâyetinde bulunmaları, Ulus, Zafer, Cumhuriyet, Vatan, Hürriyet, Tercüman ve Milliyet gazetelerinde yer almıştır. Askeri ve bürokratik kadrolarda yapılan bu değişiklikleri haklı bulan Cumhuriyet Gazetesi Sahibi, Başyazarı ve DP listesinden Muğla bağımsız milletvekili seçilen Nadir Nadi Bey, kendi köşesinde bu durumu şöyle değerlendirmiştir;

*“Bir orkestrada bile Şef, tanımadığı ve güvenmediği sazları yenilemek imkânını daima elinde tutar. Millete karşı büyük bir sorumluluğu olan parti ise, böyle bir kaygıdan kendini nasıl âzade sayabilir?”*⁵

Başbakan Menderes'in, parti grubunda yaptığı konuşmasında, CHP lideri İnönü'nün “*teminat isteriz*” yolundaki sözlerine karşılık olarak;

³ Demokrat Parti Meclis Grubu Gizli Müzakere Zabıtları (DPMGGMZ), Dönem:IX, Cilt:1 Mayıs 1950, s.1-8. (Aktaran: Albayrak, a.g.e.)

⁴ Faik Ahmet Barutçu, **Siyasi Anılar** (1939-1954), İstanbul, 1977, 440.

⁵ Cumhuriyet, 11 Haziran 1950.

“Bugüne kadar memleketin hürriyetini elinden alan onlardır ve hürriyeti getiren Demokrat Parti’dir...”⁶ demiştir. Bu suçlamalar, iktidar- muhalefet arasındaki gerginliğin giderek artacağıının bir başka işareti olmuştur.

Demokratlar Belediye seçimlerinde, “ezici bir çoğunlukla”, yerel yönetimleri ele geçirmeyi başarınca, Başbakan Menderes, seçim sonuçlarından sonra basına verdiği demeçte ;

“Türk Milleti, Halk Partisi’ni 14 Mayıs’ta iktidardan tasfiye etmişti; 3 Eylülde de muhalefetten tasfiye etti... “ diyerek, sonuçlardan duyduğu mutluluğunu dile getirmişti.⁷

Aynı yıl 15 Ekim 1950 tarihinde yapılması planlanan İl Genel Meclisi seçimlerinden bir gün önce, Malatya Belediye Başkanı’nın, İnönü’nün resmini duvardan indirmediği gerekçesiyle, İçişleri Bakanı tarafından görevinden alınması, iktidar ile muhalefet arasında zaten var olan gerginliğin daha da tırmandırılmasında etkili olacaktı.⁸

Demokrat Parti iktidarının 1950 yılı yazında muhalefet ile arasının açan önemli gelişmelerden biri, TBMM’den onay almaksızın hükümetin Kore’ye asker göndermesi olmuştur. Türkiye’nin, Kuzey Atlantik Paktı’na (NATO) girme umuduyla, TBMM’den onay almadan alelacele Kore’ye asker gönderme kararına, muhalefetten çok sert tepkiler gelmiştir. Sorun, bir yöntem sorunundan ileri gelmiştir.Yeni Sabah ve Ulus gibi gazeteler de “ihtiyatsızca” alınan bu kararı eleştiri bombardımanına tutmuşlardır.⁹

Demokrat Parti ile özellikle CHP arasındaki ilişkilerde 1952 yılında en çok tartışma konusu olan sorunlardan biri de Radyonun tarafsızlığı, Halkevlerinin kapatılması ve CHP’nin mallarına el konulmasını kabul eden 5830 sayılı yasanın kabul edilmesi olmuştur. Radyo konusunda CHP lideri İnönü, “Partizan bir hükümet demokrasinin zehridir !” diyerek, muhalefete karşı haksızlık yapıldığını öne sürmüştü¹⁰, Başbakan Menderes ise, bu iddialara verdiği yanıtta, eski meclisle yeni meclisi kıyaslayarak, yeni meclisi, eski meclise göre adeta bir “Kâbe”ye benzetmişti¹¹. Bu yıl içinde giderek artan siyasi gerginlik, özellikle Ulus ile Zafer gazeteleri arasındaki sert yazılarla giderek tırmandırılacaktı.

⁶ DPMGMZ, Dönem:IX, Cilt:2, 13 Haziran 1950, ss.54-55.(Aktaran: Albayrak,a.g.e.)

⁷ Zafer, 4 Eylül 1950.

⁸ Zafer ,15 Ekim 1950.

⁹ M. Serhan Yücel, **Demokrat Parti**, Ülke Kitapları-10; İstanbul,2001; s.85.

¹⁰ Ulus, 18 Mayıs 1952.

¹¹ Ulus, 4 Haziran 1952.

Menderes, 4 Ocak 1953 tarihinde yaptığı konuşmada da siyasi ortamı yatıştırmak adına şunları söylemişti;

*“Boğuşmalar devri sona ermelidir. Tahkir, tezlil ve her türlü tahrikleri sövüp saymayı dahi mubah gören böyle mücadelenin devam edip gitmesi, ancak ve ancak şuursuzluğu, basiretsizliği ve kötü niyeti memnun edebilir “*¹²

Muhalefet lideri İnönü'nün de bu çağrıya olumlu yanıt vermesi üzerine, kısa bir süreliğine de olsa, iktidar- muhalefet ilişkilerinde bir *“Bahar Havası* “esmeye başlamıştır. Bu kısa dönemde bir süre için, gazeteler arasındaki restleşmelere de ara verilmiş, Zafer Gazetesi bu dönemi *“Demokrasimizde yeni bir devir açıldı”* diyerek, memnuniyetini belirtirken¹³, Ulus Gazetesi de Başbakan Menderes'in; Gaziantep'te CHP binasını ziyaret ederek, partililerle sohbet ettiği haberine yer vermişti.¹⁴

Demokrat Parti iktidarı ile Cumhuriyet Halk Partisi'ni 1953 yılında karşı karşıya getiren, hatta 1950–54 dönemine damgasını vuran en önemli gelişme ise, CHP'nin mallarına el konulmasını öngören 6195 sayılı yasanın iktidar tarafından TBMM'de gündemine getirilmesidir. CHP bu sorunun bağımsız bir mahkeme önünde görüşülmesini isteyen bir bildiri yayınladı.¹⁵ . Tasarı üzerine söz alan İnönü, bu konuşmasında bu tasarımı *“hukuk prensiplerine, insan haklarına, cumhuriyetin itibarına kastetmek”* şeklinde değerlendirdi. Bu sözler DP grubunu çileden çıkardı. Tartışmalar çok sertleşti ve İnönü daha fazla dayanamayarak arkadaşlarıyla birlikte meclisi terk etti.¹⁶

Bu kanun DP ve CHP arasında önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bu kanuna göre CHP'nin sahip olduğu bütün taşınır – taşınmaz mallarla; para ve diğer haklar, alacaklar hazineye devredilecekti. DP'ye göre bu kanunla *“haksız iktisapların millete iadesi”* sağlanmıştır. CHP ise bu kanunu *“Müsadere Kanunu”* olarak nitelendirmiştir. Bu yasa ile CHP'nin yayın organı olan Ulus Gazetesi de kapatılarak, binasına el konulmuştur. Gazetenin

¹² Zafer, 5 Ocak 1953.

¹³ Zafer, 5 Ocak 1953.

¹⁴ Ulus, 19 Ocak 1953.

¹⁵ Ulus, 11 Aralık 1953.

¹⁶ Mustafa Albayrak, **Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti (1946–1960)**, Ankara 2004, s.217.

adı daha sonra “Yeni Ulus” olarak değiştirilmiştir.¹⁷ DP’nin amacı 1954 genel seçimleri öncesi CHP’nin mali kaynaklarından yoksun bırakarak güçsüzleştirmektir.

3. 1954- 1960 DÖNEMİ

DP, 1954 genel seçimleri sonucunda, Türk siyasi tarihinde, hiçbir siyasi partinin ulaşamadığı bir oy oranı ile iktidara gelmiştir. Başbakan Adnan Menderes, bu seçimlerden aldığı güçle, 1954-57 döneminde daha rahat hareket etmeye başlayacak, hatta tek parti döneminden kalma bazı uygulamaları gündeme getirmekten çekinmeyecektir.

DP’nin ikinci iktidar döneminde yaptığı ilk icraat; kendisine bu seçimlerde oy vermeyen ve Cumhuriyetçi Millet Partisi(CMP) lideri Osman Bölükbaşı’ni milletvekili seçen Kırşehir ilini, ilçe haline getirerek, Nevşehir iline bağlaması olmuştur. Türk siyasi tarihinde benzeri görülmeyen bu değişiklik, özellikle Kırşehir milletvekili Osman Bölükbaşı’nın çok sert tepki göstermesine neden olmuştur.

Demokrat Parti iktidarı, muhalefetin “*Tasfiye Kanunu*” adını verdiği bir başka yasayı da 1954 Haziran ayı içinde meclis gündemine taşımıştır. Bu yasaya göre; meslek yaşamında yirmi beş yılını dolduran ve altmış yaşına gelmiş olan Danıştay, Sayıştay, Yargıtay Üyeleri ile, Üniversite Öğretim Üyeleri, gerekli görüldükleri takdirde, “*res’en emekliye sevk edilebileceklerdi.*”¹⁸

Bu yasa konusunda iktidarı destekleyen liberal eğilimli Vatan Başyazarı Ahmet Emin Yalman bile, gazetesindeki “*Yanlıı Yoldasınız*” başlıklı yazısı ile, Başbakan Menderes’i uyarmak durumunda kalacaktı.¹⁹ Bütün eleştirilere karşın “*Tasfiye Kanunu*”, TBMM’de 33 olumsuz, 344 olumlu oy ile kabul edilecekti. Bu yasa ile iktidarın yüksek yargı organları ve üniversitelerdeki muhalif görüşleri susturmak istediğı, anlaşılmaktaydı.

DP iktidarı 1955 yılından itibaren başlayan ve 1956 yılında giderek ağırlaşan ekonomik sorunların basında yer almasından da büyük bir rahatsızlık duymaya başlamış ve İkinci Dünya Savaşı yıllarında, uygulanan Millî Korunma Yasasını, cezaî koşullarını daha da ağırlaştırarak, 26 Haziran 1956 tarihinde yürürlüğe koymuştur. 1955 yılından itibaren

¹⁷ Yeni Ulus, 16 Aralık 1953.

¹⁸ Albayrak, a.g.e. s. 267.

¹⁹ Vatan, 3 Temmuz 1954.

başlayan ekonomik kriz, 6-7 Eylül Olaylarının yarattığı gerginlikler, Üniversiteler ve Yüksek Yargı Kurumları konusunda iktidarın izlediği politikalar ve basın üzerindeki denetimin arttırılması, iktidar- muhalefet ilişkilerini yeniden gerginleştiren önemli etkenlerin başında yer almıştır.

Demokrat Parti iktidarı, Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik, siyasi ve toplumsal sorunların giderek artması üzerine, 1958 yılında yapılması gereken genel seçimleri bir yıl öne alarak, 1957 yılında yapılmasına karar verdi.

1957 genel seçimleri, iktidar ve muhalefet arasında yaşanan çok sert tartışmalarla geçmiştir. Bu seçimlerde, Türkiye genelinde yaşanan olaylarda ölen ve yaralananlar olmuştur. Özellikle Gaziantep'te yaşanan olayların artması ve CHP'nin bir miting düzenlemesi üzerine Başbakan Menderes, muhalefeti "*ihtilâlcî metotlarla çalışmakla*" suçlamıştır.²⁰ Bu seçimler sonrasında, iktidar ile muhalefet arasında yaşanan tartışmalarda "*ihtilâl*" sözcüğü sık sık kullanılmaya başlamıştır.

Başbakan Menderes 24 Kasım'da hükümet programını radyodan açıklamış, ancak 4 Aralık'ta meclise sunabilmiştir. Hükümet Programının görüşmeleri sırasında, muhalefetin hükümet programını incelemek amacıyla süre istemesi, DP'lilerin oylarıyla reddedilmiştir. Programla ilgili olarak söz alan CHP lideri İsmet İnönü, iktidarı devlet radyosunu ve devlet olanaklarını seçimlerde kendisi için kullanmakla, dini siyasete alet etmekle ve muhalefete karşı acımasız davranmakla suçlamıştır. Beşinci Menderes Hükümeti TBMM'den 403 milletvekilinin olumlu oyu ile 4 Aralık'ta güven almış, ancak 6 Aralık'ta yapılan meclis toplantısında, oturum çıkan olaylar yüzünden, yalnızca "*otuz saniye*" devam edebilmiş, TBMM Başkan Vekili Fikri Apaydın toplantıyı, 9 Aralık 1957 tarihine ertelemek zorunda kalmıştır.²¹ Bu başlangıç, gelecekteki günlerin iktidar ve muhalefet açısından daha zor koşullarda geçeceğinin açık bir belirtisi olacaktı.

1958 yılına gelindiğinde iktidar- muhalefet arasındaki gerginlikler tırmanmaya devam etmekteydi. 14 Temmuz'da komşumuz Irak'ta bir ihtilâl ile krallık yönetiminin yıkılarak, Sovyet Rusya yanlısı yeni bir yönetimin kurulması olmuştur. Bu gelişmeyi iktidarı eleştirirken değerlendiren CHP Genel Sekreteri Kâsım Gülek, aşağıdaki sözleriyle iktidara adeta gözdağı vermeye çalışmıştı;

²⁰ Mustafa Albayrak, *Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti (1946–1960)*, Ankara 2004, s.288

²¹ Cumhuriyet, 7 Aralık 1957.

*“Irak’ta son hadiseler neticesinde ölenler bizimkilerin akıl hocası idi. Onlar Irak’ta yaptıklarını bizimkilere tavsiye ederlerdi. Partilerden mi şikayetiniz var? Kapatın gitsin, basından mı şikayetiniz var? Susturun gazeteleri olup bitsin, derlerdi. Onların büyük akıbeti (bizimkilere) ders olmalıdır...”*²².

Özellikle CHP lideri İnönü’nün iktidarı eleştirmek amacıyla çıktığı yurt gezilerinde olaylar çıkmış ve bu olaylarda, gerek DP’lilerin, gerekse yerel yöneticilerin de tahrikleriyle istenmeyen durumlar yaşanmıştır. Bu olayların giderek artması üzerine DP iktidarı, olayları araştırmak üzere, tamamı iktidar milletvekillerinden oluşan bir Meclis Tahkikat Komisyonu kurulmasına karar vermiştir. 17 Nisan 1960 tarihinde, Komisyonun görev ve yetkilerini belirleyen yasanın oylandığı gün, mecliste kavgalar artmış ve CHP lideri İnönü’ye meclisteki on iki oturuma katılmama cezası verilmiştir.

Ulus Gazetesinde Y.Kadri, komisyonun kurulmasını, DP’nin *“Yavaş yavaş tek parti idaresine doğru kaymak için rakip partileri ortadan kaldırma teşebbüsü”* ve *“seçimlere bir takım dolambaçlı ve karanlık yollardan gitmeye”* karar veren bir ruh hali ve kompleksi olarak değerlendiriyordu.²³

Bülent Ecevit ise iktidara karşı eleştiri dozunu iyice arttırmıştır. *“Zorba vardır, zorbalığını kanunla yürütmeye kalkışır. Zorba vardır, kanun da tanımaz. Kendi çıkardığı kanunlara bile katlanamaz. Kendini kanunlarında mahkemelerinde üstünde sayar.(...)Hele zorba budalalık edipte hükümlerini kanunsuzluk üstüne kurmaya kalkışırsa o zaman kendi kendini tabiat kanunlarına teslim etmiş olur.(...)Kanun, hükmedilen kadar, hükmedenin de koruyucusudur. Kanunların zırhını üstünden atan zorba, çıplak tabiattaki hayvan gibi güçsüz ve yalnız ve çaresiz kalır. Çaresizliğinden parçalar, yalnızlığından ulur, güçsüzlüğünden ölür.”*²⁴

Bu yasa ile Tahkikat Komisyonuna çok geniş yetkiler verilmiştir. Tahkikat Komisyonunun kurulması, Anayasa çerçevesi içinde olmakla birlikte, bu Komisyona tanınan yetkilerin Anayasaya aykırı, demokratik düzenin öngördüğü güçler ayrılığı ilkesine ters düştüğü, yürütmenin yargının yetki alanına girdiği iddia edilmiştir.

²² Yeni Ulus, 4 Ağustos 1958.

²³ Y.Kadri Karaosmanoglu, “Tek Parti Rejimine Dogru”, **Ulus**, 21 Nisan 1960.

²⁴ Bülent Ecevit, “Zorbanın Budalası”, **Ulus**, 22 Nisan 1960.

Derinleşen kriz sokağa yansımış, öğrenci olayları 28–29 Nisanda Ankara’da Siyasal Bilgiler ve Hukuk Fakültelerinde devam etmiş, bu olaylar üzerine hükümet, Ankara ve İstanbul’da sıkıyönetim ilan ederek, kapalı ve açık yerlerdeki her türlü gösteri ve yürüyüşleri yasaklamış ve gece sokağa çıkma yasağı koymuştur. Başbakan Menderes, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü’ne yaptığı bir ziyaret sırasında da öğrenciler tarafından protesto edilmiş, Başbakan Enstitü’yü kızgınlık içinde terk etmek durumunda kalmıştı.²⁵

Ankara’daki asıl büyük olay, 5 Mayıs 1960 tarihinde, Kızılay Meydanında meydana gelmiştir. Tarihimizde “555K Olayı” diye bilinen bu olay sonrasında, iktidar- muhalefet ilişkilerinde gerginlik doruk noktasına ulaşmıştır. İzmir’de düzenlenen büyük bir mitinge katılan Başbakan Menderes, bu mitingde bir yandan muhalefete meydan okurken, öte yandan da bütün bu gerginliklerden bir genel seçimle kurtulmayı düşündüklerini açıklamıştır.²⁶ Ancak toplumsal kriz devam etmekteydi. Eskişehir’e giden Başbakanın konuşması, hoparlörün telleri kesilerek engellenmiş ve Başbakan bu defa da subaylar tarafından ilginç bir yöntemle protesto edilmişti. Bu olaydan bir gün sonra ise, 27 Mayıs 1960 tarihinde, Demokrat Parti iktidarı askeri bir darbe ile son bulacaktı.

4. SONUÇ

1950–1960 dönemi gerek Türk Yönetim tarihi gerekse Türk Basın tarihi açısından önemli bir dönemdir. Değişimin yaşandığı bu dönemde politikadan, ekonomiye; toplumsal hayattan, dış politikaya kadar tüm alanlarda sancılı bir süreç yaşanmıştır. Basın organlarının bu döneme tanıklık etmesi, dönemin analiz edilmesi açısından rehberlik edici bir mekanizma olmuştur.

Çalışma, politika zemininde oluşan gerginliğin basını; basın zemininde oluşan çatışmaların politikayı etkilediğini ortaya koymuştur. Çalışmada, dönemin mevcut gazete haberlerinden ve yorumlarından yararlanılarak 1950- 1960 dönemi objektif bir şekilde değerlendirilmiştir.

²⁵ Ulus, 29 Nisan 1960.

²⁶ Albayrak, a.g.e. s.539.

KAYNAKÇA

- ALBAYRAK, Mustafa; **Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti (1946–1960)**, Ankara ,2004.
- ALBAYRAK, Mustafa; “Demokrat Parti Döneminde İktidar-Muhalefet İlişkileri (1950-60)”. (<http://www.mustafaalbayrak06.com/tr/?p=80>) (Erişim: 27.01.2011).
- ALBAYRAK, Mustafa; “ Demokrat Parti Meclis Grubu Gizli Müzakere Zabıtları” (DPMGGMZ), Dönem:IX, Cilt:1 Mayıs 1950, s.1-8.
- ALBAYRAK, Mustafa;” DPMGGMZ, Dönem:IX, Cilt:2, 13 Haziran 1950”, ss.54-55
- BARUTÇU, Faik Ahmet ; **Siyasi Anılar** (1939-1954), İstanbul, 1977.
- BAYTAL, Yaşar; “Demokrat Parti Dönemi Ekonomi Politikaları (1950-1957)”, **Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi**, S 40, Kasım 2007, s. 545-56. (<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/45/790/10141.pdf>) (Erişim: 27.01.2011).
- ECEVİT, Bülent ;“Zorbanın Budalası”, **Ulus**, 22 Nisan 1960.
- KARAOSMANOĞLU, Y.Kadri ;“Tek Parti Rejimine Doğru”, **Ulus**, 21 Nisan 1960.
- YÜCEL, M. Serhan ;**Demokrat Parti**, Ülke Kitapları-10; İstanbul, 2001.
- Cumhuriyet Gazetesi,11 Haziran 1950; 7 Aralık 1957
- Ulus Gazetesi,18 Mayıs 1952, 4 Haziran 1952, 18 Ocak 1953, 11 Aralık 1953, 29 Haziran 196
- Vatan Gazetesi, 3 Temmuz 1954
- Yeni Ulus Gazetesi, 16 Aralık 1953, 4 Ağustos 1958
- Zafer Gazetesi, 4 Eylül 1950, 15 Ekim 1950, 5 Ocak 1953